

Börja tidigt att vänja hunden vid hantering.

Hundar och tandvård av Elisabeth Rhodin

Tyvärr har många hundägare väldigt litet kunskaper om hur hundarnas tänder ska skötas. Det är en utbredd missuppfattning att naturen har ordnat det så vist att hundar inte råkar ut för tand- och munproblem som vi människor. Dessvärre är tandlossning och avbrutna tänder mycket vanligt förekommande hos våra hundar. Det är viktigt att vi känner till det så att inte djuren har ont och utsätts för lidande för att vi är okunniga.

En vanlig situation är att ägaren till en oftast äldre hund märker att den har fått dålig andedräkt och då konstateras det att den har tandsten och kanske så långt framskriden tandlossning att flera tänder inte går att rädda. Detta är alldeles onödigt eftersom tandlossning går att förebygga genom riktig munvård

Så här sköter man sin hunds munvård

En barntandborste och speciell tandkräm för hundar är bra att använda.

Speciell vinklad dubbelborste.

Hur ska man då bära sig åt för att ens djur inte ska få problem från sina tänder?

Det viktigaste är att man försöker förebygga att det uppstår skador. För att undvika tandsten och tandlossning är noggrann regelbunden rengöring av tänderna mycket viktigt.

Om tänderna rengörs regelbundet från de mjuka beläggningarna som kallas plack, så undviker man att det bildas tandsten. Tandsten på tandytorna speciellt vid tandkötskanten orsakar inflammation och fickbildning som leder till tandlossning och dålig andedräkt hos hunden. Tandlossning medför inte bara förlust av tänderna utan man vet också att det finns samband mellan tandlossningssjukdomen och andra sjukdomar som hjärtfel och diabetes.

Risken att drabbas av kraftig tandstensbildning och tandlossning varierar mycket hos hundar men är vanligast hos de småvuxna raserna där problemen uppstår redan hos den unga hunden.

För att kunna borsta tänderna på sin hund måste man lära den att acceptera detta.

Det är lättast om man börjar redan när den är valp och vänjer den vid att man hanterar den. Man ska vara bestämd och genomföra det man tänkt sig även om djuret har en annan uppfattning. När valpen finner sig i att man lyfter på läpparna och öppnar gapet ska man slösa med beröm.

Genom att ofta titta i munnen lär man sig också att genast upptäcka om något är på tok. Under valpens uppväxt följer man att den byter sina tänder ordentligt och att inte några mjölkänder blir sittande kvar och kan orsaka problem. Man ser också att bettutvecklingen ser riktig ut och att inte några tänder kommer fel och ger tandställnings- och tuggproblem. Tar man för vana att inspektera munnen ser man om några tänder blir skadade och kanske bryts av. Sådant kan annars orsaka smärtor för djuret om man inte uppmärksammar det och får behandling.

Att förebygga

Det är viktigt att kontrollera valpens bett och tidigt kunna upptäcka ev kvarsittande mjölkänder.

Tandsten och tandlossning kan effektivt förebyggas genom regelbunden tandborstning.

Man kan använda en liten mjuk barntandborste och vill man ha tandkräm ska man ta speciell tandkräm för hund. Den som är avsedd för människor har alldeles för stark smak för att uppskattas av djuren. Det finns också en speciell dubbel och litet vinklad tandborste som borstar både in- och utsidor samtidigt. Den underlättar borstningen och finns att köpa bl.a på apotek. Det är svårt att säga hur ofta man behöver borsta djurens tänder eftersom det är individuellt och väldigt olika hur snabbt tandsten bildas, men en gång i veckan kan vara lämpligt.

Man håller valpen stadigt och börjar med att sära på läpparna. Utsidorna på tänderna borstas med små gnuggande rörelser. Man ska vara särskilt noga med tandköttskanten där tandstensbildningen annars startar. Det är viktigt att komma åt de stora kindtänderna i överkäken som är extra utsatta och svåra att komma åt. För att borsta insidorna måste man öppna djurets mun. Det gör man genom att försiktigt trycka läpparna mot de små kindtänderna tills den gapar och försöker komma åt att borsta.

Om du tränar ditt sällskapsdjur att ha förtroende för och finna sig i att du gör rent tänderna och undersöker munnen från den är liten så blir det aldrig något problem.

Om du sedan någon gång behöver få hjälp av veterinär med ditt djurs tänder så är hunden van vid detta och behöver inte bli rädd eller tycka det är obehagligt att man inspekterar munnen.

Är man bestämd och tydlig och visar sin hund att tänderna måste skötas och sen slösar med beröm när den samarbetar så kan man få den att tycka att tandborstning är en naturlig del av tillvaron.

Andra tandproblem

Det är viktigt att hålla efter tandsten hos hunden.

Tandlossning eller parodontit är den absolut vanligaste sjukdomen i munhålan hos våra hundar men även hål i tänderna eller caries förekommer. Det är dock inte lika vanligt som hos oss människor. Framförallt för att hundens tänder i sin uppbyggnad inte har så mycket skrymslen och vrår som människans och att det därför inte ligger kvar så mycket matrester och fräter på tänderna.

Sedan har hundar för det mesta bättre och sundare matvanor än vi människor. Den viktigaste orsaken till hål i tänderna är många mellanmål och speciellt om man stoppar i sig kakor bullar och andra sötsaker ofta så får tandytorna aldrig vila utan utsätts för syrafrätning en stor del av dygnet. En hund som äter ett eller två mål om dagen av ett väl anpassat foder löper alltså en mycket liten risk att få hål i tänderna.

En hund som tål ben mår utmärkt av att använda sina tänder till gnagjobb. Då får dom också motion och det hjälper till med rengöringen. Idag finns också konstgjorda tuggprodukter som sägs ha samma effekt.

I detta sammanhang kan man också nämna preparatet ”Plaque Off” som är ett algpulver som ska strös i hundens foder och som sägs motverka plack och tandsten. Det är svårt att säga något med säkerhet om effekten av detta, men för människor har man inte kunnat lansera medlet. Det skulle annars säkert vara en önskedröm även för oss alla hundägare som offrar tid och pengar på tandläkarbesök!

Eftersom hundar älskar att gnaga och tugga så råkar de ganska ofta ut för att bryta av en tand. Sådana tandfrakturer kan orsaka stor smärta och mycket problem för hunden och det är inte alltid hundägaren upptäcker att en skada inträffat. Om en tandfraktur får förbli obehandlad är risken stor att en infektion kryper ner i tanden och bildar en varböld i käken med svullnad och svår smärta som följd.

Kan man laga hundtänder

Om man upptäcker att en tand brutits av och visar hunden för en veterinär som är intresserad av tandvård för hundar kan man få rätt diagnos och vård. Dels finns det veterinärer som har skaffat sig kompetens för enklare tandvård och vid de flesta djurkliniker har man samarbete med någon tandläkare med intresse och kunskaper i hundtandvård

Har en tand frakturerats så att pulpan eller nerven i tanden är blottad finns det möjlighet att rotfylla tanden om det är en viktig tand för hunden. Annars är det kanske enklare att helt enkelt ta bort den skadade tanden för att undvika eventuella framtida problem.

Hål i tänderna kan man förstås också laga om dom bara upptäcks i tid. Tandvård på hundpatienter måste nästan alltid genomföras med att söva hunden. Särskilt när ägaren försummat rengöringen av hundens tänder och den har mycket tandsten så måste hunden ha narkos för att behandlingen ska kunna äga rum. Det blir alltså ett ganska stort och kostsamt ingrepp och som måste göras med jämna mellanrum för att hålla hunden någotsånär fräsch i munnen. Tänk vad mycket enklare att försöka förebygga detta genom att själv borsta hundens tänder regelbundet!

Tandreglering för hundar

Som tidigare nämnts är det viktigt att följa valpens bettutveckling för att se att den byter sina tänder som den ska. Det är inte ovanligt att mjölkhörntänderna, särskilt de i överkäken, inte lossnar speciellt hos småväxta raser. Får de sitta kvar för länge kanske inte underkakens permanenta hörntänder kommer på rätt plats. Kvarsittande mjölkttänder kan göra att det fastnar matrester som kan orsaka infektioner och dålig lukt. En veterinär kan bedöma om och när dessa mjölkttänder kan behöva tas bort. Ibland ser man hos hundar med litet smal underkäke att hörntänderna i underkäken växer upp i överkakens gom när hunden har munnen stängd. Detta kan bli ett problem och orsaka skador i gomslemhinnan. Man kan till viss del undvika detta genom att få hjälp att slipa ned topparna på tänderna.

Speciellt i USA och England finns intresserade tandläkare och veterinärer som genom tandreglering kan flytta tänderna till korrekt position. Tandreglering fungerar lika bra på hundar som på människor och är säkert befogat om det går ut på att minska ett lidande eller obehag för djuret. Men handlar det om att ägaren vill korrigera ett bettfel för att kunna visa hunden på utställning så är det inte en tillåten metod.

Bettfel hos hund

Det normala bettet hos hunden är ett saxbett dvs där överkakens framtänder biter precis framför underkakens incisiver och där tänderna är i kontakt. Ett fulltaligt bett består av 42 tänder. Eftersom vi avlat fram hundraser av de mest varierande storlekar och utseenden så

förekommer också olika bettformer. Hos en del raser är t.ex underbett helt i sin ordning. Många av nakenhundraserna har mycket tandbortfall eftersom avsaknad av hår är korrelerat till tändernas bildande.

Bett och tandantal bedöms mycket olika på hundutställningar beroende på vilken ras det rör sig om. I allmänhet kan man säga att för tysktättade raser är ett korrekt bett av yttersta vikt. Avsaknad av en enda liten premolar kan utesluta från pris på utställning. Man kan ha olika uppfattning om det är klokt eller inte. För hundens del har det ingen större betydelse om det saknas litet tänder. Den kan äta och fungera ändå. Ibland erfar man en onödig rädsla för att om man inte noggrant räknar varenda tand på utställningshundarna eller börjar se litet nonchalant på tandantalet så blir våra hundar tandlösa på ett par generationer. Så fungerar det naturligtvis inte om vi inte i vårt avelsmaterial selekterar på hundar med avsaknad av tänder. Om man medvetet bara avlar på hundar med få tänder så kan vi förstås renodla den egenskapen också. Att man i vissa raser ser mycket tandbortfall kan förstås bero på att man överanvänt någon avelskanon som hade litet dåligt med tänder och då blir ju problemet vanligare. En annan orsak som man kanske i så fall ska analysera närmare kan vara att den hundstam man arbetar med kanske har en hög inavelsgrad. Avsaknad av tänder kan vara ett uttryck för en viss degeneration orsakad av inavelsproblematik och då kanske det kan vara en signal till att tänka på att öka den genetiska variationen i populationen.